

Lil e Galaćanende

E Pavlešće pozdravurja

¹ Akava lil ramov me, o Pavle, akhardo palo apostol, na e manušendar, niti čhutino katar e manuša, nego čhutino katar o Isus Hristo thaj katar o Del amaro Dad, savo vazda e Isuse andar e mule.

² Zajedno e vernikonenca save si manca, pozdraviv e khandirjen ande Galatija:

³ Milost thaj miro tumende katar o Del amaro Dad thaj e Gospodestar e Isuse Hristostar,

⁴ savo dija korkoro pes pale amare bezeha, te izbavil amen katar akava bilačo them ande savo trajisaras, pe volja e Devlešći, amare Dadešći,

⁵ savešće slava pale uvek. Amin.

Naj aver Bahtali nevimata

⁶ Čudiv man sar gajda sigo boldine tumen katar o Del savo akharda tumen kroz e Hristošći milost thaj paćaine ande varesavi aver Bahtali nevimata.

⁷ Vi ako aver Bahtali nevimata naj, si varesave save anen nemir maškar tumende thaj kamen te bandaren e Hristošći Bahtali nevimata.

⁸ Ali, te amen, ili o anđelo andar o nebo propovedisaras tumende aver Bahtali nevimata katar okoja savi amen propovedisardam tumende, neka avel proketo!

⁹ Sago kaj već phendam tumende, thaj akana palem phenav: ako vareko propovedil tumende

Bahtali nevimata savi si aver čhände katar okoja savi već prihvatisardine, neka avel prokledo.

¹⁰ Dali me akana kamav te dopadniv man e manušenje ili e Devlešće? Ili trudi man te ugodiv e manušenje? Te još e manušenje ugodiv, či avilemas sluga e Hristosko.

O Del akharda e Pavle

¹¹ Kamav te džanen, phralalen, kaj e Bahtali nevimata savi propovedisardem tumende naj e manušendar.

¹² Kaj me či primisardem lat katar varesosko manuš, niti vareko sikada man, nego objavisarda mande o Isuso Hristo.

¹³ Ašundine sosko sas mungro trajo varekana ande židovsko pačipe, kaj prekal svako mera progonivas e Devlešći khandiri thaj kamavas te uništiv lat.

¹⁴ Ande židovsko pačipe semas majnapredno katar but okola save sas andar mungri generacija thaj andar mungro them, kaj prekal svako mera revno inčaravas o sikavipe mungre pradadengo.

¹⁵ Ali kana sviđosajlo Okolešće, savo losarda man još katar mungro bijandipe, thaj akharda pire milava

¹⁶ te objavil mande pire Čhaves te propovediv les maškar okola save naj Židovurja – khonikasa či savetuisajlem,

¹⁷ niti đelem ando Jerusalim ke okola save sas majsigo mandar apostolurja, nego odma đelem ande Arabija, thaj palem bolde man ando Damask.

¹⁸ Askal, posle trin brš, đelem ando Jerusalem te pindžarav e Petre, thaj ačhilem leste dešupandž đes.

¹⁹ Aver apostolen či dikhlem, osim e Jakove, e Gospodešće phrales.

²⁰ (Anglo Del phenav: akava so ramov naj hohaibe.)

²¹ A pale godova đelem ande Sirija thaj ande Kilikija.

²² A još naj semas lično pindžardo ande Hristošće khandirja ande Judeja.

²³ Samo ašundine: "Okova savo varekana progonilas men akana propovedil o paćipe savo varekana kamelas te uništil."

²⁴ Thaj slavinas e Devle zbog amende.

2

E apostolurja priznajin e Pavle

¹ Askal posle dešuštar brš, palem đelem ando Jerusalem e Varnavava, a inđardem manca vi e Titos.

² Đelem okote kaj o Del sikadas mande kaj trubul te džav. Posebno okolende save sas e khandirjaće vođe, phendem e Bahtali nevimata savi propovediv maškar okola save naj Židovurja. Kamlem te avav sigurno kaj von godoleja složinpe te či avel kaj trudiman ili kaj trudisajlem ivja.

³ Ali ni o Tit, savo sas manca, vi ako nas židovo, nas tradino te obrežilpe.

⁴ A sa godova sas zbog e hohamne phral, save čordane crdine pe maškar amende te špijunirin

amari sloboda savi si amen ando Hristo Isus, thaj te éeren amen te avas roburja.

⁵ Ali amen ni po trenutko či pokorisajlam lenđe, te šaj o čačipe e Bahtale nevimatako ačhel čvrsto maškar tumende.

⁶ A okola manuša save smatrinpe e Khandirjaće vođe, khanči či nadodaisardine e porukaće savi propovediv. Mandě nas važno godova kaj si von vođe, kaj o Del či dičhel ko si ko.

⁷ Naprotiv dikhline kaj si mandě poverime te propovediv e Bahtali nevimata maškar okola save naj Židovurja baš sago e Petrešće te propovedil e Židovende.

⁸ Kaj, o Del osposobisarda e Petre te avel apostol maškar e Židovurja, a isto godova Del osposobisardas man te avav apostol maškar okola save naj Židovurja.

⁹ Kana o Jakov, o Petar thaj o Jovano, pale save smatrilaspe kaj si stuburja e khandirjaće, priznaisardine e milost savi o Del dija man, dine piro desno vas e Varnavašće thaj mandě sago znako pale saradnja. Složisajle te amen džas te propovedis maškar okola save naj Židovurja a von e Židovende.

¹⁰ Samo molisardine amen te na bistras te pomožisaras e čorende maškar e židovurja, sago kaj vi korkoro kamlem te éerav.

O Pavle protivil pe e Petrešće

¹¹ A kana avilo o Petar ande Antiohija, me angle savorende suprostavisajlem lešće kaj za-sluzisardas e osuda.

¹² Kaj, majsigo nego so varesave aviline katar o Jakov, o Petar halas okolenca kaj nas Židovurja. A kana akala aresline, vo crda pe thaj odvojisajlo katar okola save nas Židovurja, kaj darajlo katar e obrezime vernikurja.

¹³ Thaj vi aver Židovurja pridružisajle lešće ande lesko licemerstvo. Čak vi o Varnava sas hohado lende licemerstvosa.

¹⁴ A kana dikhlem kaj či ponašinpe prema o čačipe e Bahtale nevimatako, phendem e Petrešće angle savorende: “Ako tu, savo san Židovo, trajis thaj inčares e običaja oklende save naj Židovurja, sostar askal trades okolen save naj Židovurja te trajin sago Židovurja?”

¹⁵ Amen save sam bijande sago Židovurja thaj či pripadis okolende save naj Židovurja saven smatris kaj si bezehale,

¹⁶ džanas kaj o manuš či postanil pravedno anglo Del gajda kaj inčarel e Mojsijesko Zakon, nego samo pire paćimava ando Isuso Hristo. Zato vi amen paćajam ando Hristo Isus, te avas opravdime anglo Del palo paćipe ando Hristo, a na kaj inčaras o Zakon, kaj godoleja kaj inčaras o Zakon khonik či opravdila pes.

¹⁷ Ali, ako amen save rodas te avas opravdime ando Hristo, sikadivas sago “bezehale”, dali značil godova kaj o Hristo služil e bezehešće? Nisar!

¹⁸ Kaj, ako palem zidov okova so haradem, dokaživ kaj sem okova savo prekršil o Zakon.

¹⁹ Čače, me mulem e Zakonešće kaj o Zakon mudarda man, te trajiv palo Del. Godoleja

kamav te phenav kaj sem razapnime e Hristosa.

²⁰ Zato či trajiv majbut me, nego o Hristo trajil ande mande. A o trajo savo me akana trajiv ando telo, trajiv e paćipasa ando Čhavo e Devlesko, savo zavolisarda man thaj dijas piro trajo pale mande.

²¹ Či odbaciv e Devlešći milost, kaj te o Zakon šaj opravdila men anglo Del, askal o Hristo ivja mulo.

3

O manuš či opravdil pe e Zakoneja nego e paćipeja

¹ O tumen nerazumne Galaćaja! Ko hohada tumen? Gajda jasno mothodem tumende pale godova sar sas o Isus Hrist razapnime sago kaj vareko naslikosardas angle tumare jakha.

² Samo akava kamav te džanav tumendar: dali e Sveto Duho primisardine zato kaj ćeren e dela e Zakonešće ili zato kaj ašundine e Bahtali nevimata thaj paćajine ande late?

³ Zar sen gaći nerazumne? Poćnisadine ando Duho, a akana završin ando telo?

⁴ Zar ivja gaći godova nakhline? Osim te vi čaće nas ivja!

⁵ Da li, dakle, Okova savo del tumen Sveto Duho thaj ćerel ćudurja maškar tumende, ćerel godova zato kaj ćeren e dela e Zakonešće ili zato kaj ašundine e Bahtali nevimata thaj paćajine ande late?

⁶ Dićhen e Avraame: “Vo paćaja e Devlešće thaj godova đinada pe lešće ande pravednost.”

⁷ Haćaren, dakle: okola save paćan, godola si e Avraamešće čhave.

⁸ A o Sveto Lil predvidisarda kaj o Del, okolen kaj naj Židovurja ćerela pravedne zbog o paćipe, pa gajda e Avraamešće sas e Bahtali nevimata majanglal mothodi: "Prekal tute avela blagoslovime sa e thema."

⁹ Gajda si zajedno Avraameja, e paćivale manušesa, blagoslovime sa okola save paćan.

¹⁰ A okola save uzdinpe ande dela e Zakonešće, talo proklestvo si. Kaj ramome si ando Sveto Lil: "Neka si proketo svako savo či inćarel istrajno sa so si ramome ando Lil e zakonesko."

¹¹ A jasno si kaj khonik našti postanil pravedno anglo Del godoleja kaj inćarel o Zakono, kaj ramome si ando Sveto Lil: "O pravedno manuš trajila katar o paćipe."

¹² A o Zakon či avel katar o paćipe, nego: "O manuš savo inćarel o Zakon ande leste araćhela trajo."

¹³ O Hrist otkupisarda men katar o proklestvo e zakonesko gajda kaj zbog amende postanisardas proklestvo. Kaj ramome si ando Sveto Lil: "Neka si proketo svako savo visil po kaš."

¹⁴ Godova ćerda te okola save naj Židovurja primin e Avraamesko blagoslov ando Hristo Isus, thaj te kroz o paćipe primis e Duhos saves o Del obećisarda.

O Zakon thaj o obećanje

¹⁵ Phralalen, dav tumen primer andar svako đeseko trajo: kana e manuša maškar pende ćeren savez savo si overime, khonik našti

poništíl godova savez, niti vareso te nadodail. Gajda si vi akale savezosa.

¹⁶ A o Del dija e obećanja e Avraamešće thaj lešće potomkošće. O Sveto Lil či phenel: “thaj e potomkonende”, sago bute dženende, nego jeće manušešće, lešće potomkošće, a godova si o Hristo.

¹⁷ Akava kamav te phenav: O Zakon, savo avilo štar šela thaj trijanda brš majkasnije, či phadel o overime savez savo o Del majranije potvrdisarda thaj či čhinel o obećanje.

¹⁸ Kaj ako o nasledstvo dobil pe zato kaj inćarelpel o Zakono, askal či dobil pe kroz o obećanje, a o Del milostivo dijas o nasledstvo kroz o obećanje e Avraamešće.

¹⁹ Sošće, askal služil o Zakon? Dodaime si te sikavel so si prestup, dok či avel e Avraamesko potomko kašće si o obećanje dino. O Zakono andine e anđelurja, prekal o Mojsije sago posredniko.

²⁰ A posredniko či trubul kaj si samo jek rig, a o Del si jek.

²¹ Dakle, dali si o Zakono protivno okolešće so o Del obećisarda? Nisar! Kaj, te avilosas dino o zakon gajda te šaj del trajo, askal o manuš šaj avilosas opravdime gajda kaj inćarel o Zakon.

²² Ali, o Sveto lil sa e manušen phandadas talo bezeh, te okola save paćan ando Isuso Hristo, kroz leste vi primin okova so si obećime.

²³ A majsigo nego so avilo o paćipe, samas phangle talo Zakono, arakhade palo paćipe savo tek trubuja te avel sikado.

²⁴ Gajda o Zakono lelas sama pe amende dok či avilo o Hristo, te šaj avas opravgdime kroz o paćipe.

²⁵ A akana, kana avilo o paćipe, majbut najsam talo čuvari savo si o Zakon.

E Devlešće čhave

²⁶ Kroz o paćipe ando Hrist Isus, savora sen čhave e Devlešće.

²⁷ Kaj, savora tumen save ando Hristo sen bolde, e Hristo line pe tumende.

²⁸ Naj majbut razlike maškar okova savo si Židovo niti okova savo naj Židovo, robo niti slobodno manuš, muško niti žensko, kaj sen savora jek ando Hrist Isus.

²⁹ A ako pripadin e Hristošće, askal sen e Avraamesko potomstvo thaj nasledina o obećanje savo o Del dija les.

4

¹ Akava kamav te phenav: sa dok si o nasledniko čhavro, či razlikuיל pe katar o robo, vi ako si gospodari pe sa.

² Vo si tale okola save len sama pe leste thaj tale upravnikurja, sa dži ke vrjama savi odredisardas lesko dad.

³ Gajda samas vi amen, dok samas cikne čhavra, samas roburja e duhovne silenđe akale themešće,

⁴ a kana avili e pravo vrjama, o Del bičhalda pire Čhaves saves bijanda e manušnj. Vo trajilas talo Zakon,

⁵ sar o Čhavo šaj ćindasas okolen save si talo Zakono, thaj postanis e Devlešće čhave.

⁶ A pošto sen lešće čavra, o Del bičhaldas ande tumare ile pire Čhavešće Duho, savo čhol muj: "Abba Dade!"

⁷ Gajda majbut naj san robo, nego čhavo, a ako san čhavo, askal o Del ćerda tut te aves lesko nasledniko.

O Pavle vodil e briga pale Galaćanurja

⁸ Majsigo kana či pindžarenas e Devle, robuinas e devlenđe save ni naj prave.

⁹ A akana, kana pindžaren e Devle – ili majlačhe phendo: akana, kana o Del pindžarel tumen – sar godova kaj palem bolden tumen e slabe thaj bedne silenđe thaj palem kamen te robuin lenđe?

¹⁰ Tumen slavin e đesa, e čhona, e vrjama thaj e brša.

¹¹ Darav pale tumende – te či možda ivja trudisajlem oko tumende.

¹² Moliv tumen, phralalen, aven sago me, kaj vi me postanisardem sago tumen, zato kaj naj sem majbut talo Zakon. Khanči bilačhe či ćerdine mande.

¹³ Džanen kaj prvo data propovedisardem tumenđe e Bahtali nevimata zbog godova kaj semas nasvalo.

¹⁴ Vi ako sas tumenđe mungro nasvalipe po tereto, či prezirisardine man niti odbacisardine man, nego primisardine man sago e Devlešće anđelo, sago e Hristo Isuse.

¹⁵ Kaj si akana tumari naklonost prema mande? Daman gođi kaj askal pherdine sas sa pale mande te šaj tumare jakha inkaldinesas thaj dinesas len mande.

¹⁶ Dali postanisardem tumaro dušmano kaj mothavas tumende o čačipec?

¹⁷ Okola aver manuša zurale kamline te pridobin tumen pale peste, ali na pale tumaro lačhipec. Von kamen te crden tumen mandar, te sledin samo len.

¹⁸ Lačhe si uvek te vareko interesujilpe pale tumende, ali samo ako si godova ande lači namera, a na samo dok sem me maškar tumende,

¹⁹ čhavralen mungralen, saven palem ande muke bijanav, sa dži kaj god ande tumende či dičhol o Hristo.

²⁰ Volisardemas te akana avav tumenca, thaj averčhande čerav tumenca svato, kaj či džanav so te čerav tumenca.

E Sara thaj e Agara

²¹ Phenen mande, tumen save kamen te aven talo Zakon: zar či ašunen so o Zakon phenel?

²² A ramome si ando Sveto lil kaj e Avraame sas duj čhave: ječhe katar e ropkinja a avres katar e slobodno manušnji.

²³ Ali, okova savo sas bijando katar e ropkinja sas bijando sago sa e manuša, a okova savo sas bijando katar e slobodno manušnji sas bijando po obećanje e Devlesko.

²⁴ Akava si phendo ande slike, kaj godola duj manušnja prestavin duj savezurja. Jek si katar e Sinajsko gora thaj bijanel e čhavren palo robstvo – godova si e Agara.

²⁵ A e Agara predstavil e Sinajsko gora ande Arabija, savi si sago ađes o Jerusalem, kaj robujil zajedno pire čhavrenca.

²⁶ Ali, okova Jerusalim savo si po nebo, slobodno si – vo si amari dej. Kaj, si ramome ando sveto Lil:

²⁷ “Radui tut, manušnjije savi našti bijanes,
čho muj zurale thaj e bahtasa, tu savi či
džanes pale dukha save si e manušnjja
kana bijanel.

Kaj majbut čhavra si okola savi si korkoro
nego okola savja si rom.”

²⁸ A tumen sen, phralalen, sago o Isak, čhave
save si obećime.

²⁹ Thaj sago kaj sas ande okoja vrjama okova
savo sas bijando sago sa e manuša progonilas
okole savo si bijando e Devlešće Duhosa. Gajda
si vi akana.

³⁰ Ali so ramol ando Sveto lil? “Trade e
ropkinja thaj laće čhaves, kaj o čhavo e rop-
kinjako či avela nasledniko zajedno e slobodne
manušnjaće čhavesa.”

³¹ Gajda, phralalen, najsam čhavra e ropkin-
jaće nego okolaće savi si slobodno.

5

Sloboda ando Hristo

¹ O Hrist oslobodisarda men te trajisaras ande
sloboda. Zato čvrsto ačhen thaj na čhon tumen
palem talo ropsko jarmo.

² Ake, me, o Pavle, phenav tumende: ako
obrežin tumen, o Hristo či avela tumende katar
nisošći korist.

³ Thaj palem upozoriv svako manuše savo obrežilpe, dužno si te inćarel sa o Zakon.

⁴ Odvojisardine tumen katar o Hristo, tumen save kamen anglo Del te opravdin tumen e Zakoneja thaj hasardine gajda e Devlešći milost.

⁵ Ali amen kroz o Duho ažućaras te primis sa so si obećime amende, o opravdanje anglo Del prekal o paćipe.

⁶ Kaj, ando Hristo Isus či mol ni o obrezanje ni o neobrezanje, nego o paćipe savo sikadol kroz e ljubav.

⁷ Laćhi trka prastajine. Ko sprećisarda tumen te na majbut pokorin tumen e čaćimašće?

⁸ Kasavo uverenje naj katar Okova savo akharda tumen.

⁹ Sago kaj phenel pe: "Katar cara kvasco sa o humer šukljol."

¹⁰ Me sem uverime pale tumende ando Gospod kaj či gndina averčhande. A okova savo zbunil tumen, avela kaznime, ma ko te vo avel.

¹¹ Ako me, phralalen, vi majdur propovediv kaj o manuš trubul te avel obrezime, sostar sem vi majdur progonime? Te me godova vi čaće propovediv, askal mungre sikavipešće palo trušul khonik či protivisajlosas.

¹² Volisardemas te godola save tumen uzne-mirin, korkoro pes osakatin tele.

O trajo ando Sveto Duho

¹³ Tumen sen akharde pe sloboda, phralalen. Samo, na te tumari sloboda avel izgovor te udovoljin tumare bezahale željende save aven

katar tumaro telo. Umesto godova, ande ljubav služin jek avrešće.

¹⁴ Kaj, o sasto Zakono si sadržime ande jek izreka: "Voli čire pašutne sago korkoro tut."

¹⁵ Ali, te maškar tumende jek avres dindalen thaj han, dičhen te na uništin jek avres.

¹⁶ Kamav te phenav: trajin ando Sveto Duho, pa či udovoljina tumare telošće e požudne željenca.

¹⁷ Kaj o telo džal protiv o Duho, a o Duho protiv o telo. Kaj, godola duj jek avrešće protivin pe thaj či čeren okova so kamen.

¹⁸ Ali te o Duho vodil tumen, naj sen talo Zakon.

¹⁹ A e dela e bezahale telošće si pindžarde. Godova si o bludo, nečistota, rumome trajo,

²⁰ idolopoklonstvo, drabaripe, neprijateljstvo, čingara, ljubomora, srdžba, spletke, razdor, podele,

²¹ zavist, matipe, bilačhe veselja, thaj akalešće slično. Upozoriv tumen, sago kaj već vi upozorivas tumen, okola save gajda vareso čeren či nasledina e Devlesko carstvo.

²² A o plodo e Duhosko si e ljubav, bah, miro, strpljivost, ljubaznost, lačhipe, vernost,

²³ krotkost thaj uzdržljivost. Protiv akava naj zakon.

²⁴ Okola save pripadin e Hristo Isusešće razapnisardine piri bezehali telesno narav zajedno e bilačhe željenca thaj e požudenca.

²⁵ Ako trajisaras ando Duho, askal o Duho neka vodil men!

²⁶ Na aven barikane, na izazivin jek avres thaj na aven zavidne jek avrešće.

6

Ćeren lačhipe savorende

¹ Phralalen, ako vareko vi arakhadol ande varesavo prestup, tumen save sen vodime e Sveto Duhosa crden les te palem boldel pes po pravo drom, ali ćeren godova ando duho blagosti. Samo letu sama te vi tu či peres ando iskušenje.

² Inđaren o pharipe jek avresko, thaj gajda pherena e Hristosko zakon.

³ Kaj ako vareko gindil kaj si vareso a naj khanči – korkoro pes hohavel.

⁴ A svako nek preispituil piro ponašanje. Askal šaj te avel ponosno pe peste, a te či usporedil pes averenca.

⁵ Kaj svako trubul te inđarel e odgovornost pale okova so ćerel.

⁶ Okova savo si sikado katar e Devlešće alava, neka delil sa piro lačhipe okolesa savo sikada les.

⁷ Na hohadon tumen: o Del či del te marelpe muj lestar. Kaj so o manuš posijol, godova vi ćidela.

⁸ Ko udovoljil e telošće, andar o telo ćidela propast. A ko udovoljil e Duhošće, andar o Duho ćidela o večno trajo.

⁹ Neka či dojadil amende te ćeras lačhipe, kaj ako či klonis, ande pravo vrjama ćidasa e žetva.

¹⁰ Zato, dok si amen vrjama, te ćeras lačhipe sa e themende, a posebno e phalende ando paćipe.

Naj bitno o obrezanje nego o nevo stvorenje

¹¹ Dićhen save bare slovenca ramov tumende, mungre vastesa.

¹² Okola save kamen te hvalinpe okoleja so si telesno, traden tumen te obrezin tumen. Ali von éeren godova samo te na aven progonime zbog e Hristosko trušul.

¹³ Čak okola save si obrezime – korkore či inčaren o Zakon, nego samo kamen te éeren pes barikane kaj nagovorisardine tumen te obrezin tumen.

¹⁴ A me nade Devla te hvali man bilo sova osim amare Gospodešće Isuse Hristošće trušuleja, prekal leste si o them razapnime pale mande thaj me palo them.

¹⁵ Kaj, naj važno dali si o manuš obrezime ili naj, nego okova so si važno si te o manuš avel e Devlesko nevo stvorenje.

¹⁶ Miro thaj milosrđe savorende save inčarena akava pravilo. Von si e Devlesko Izrael.

¹⁷ Katar akana neka khonik majbut či dosadil mande, kaj me pe mungro telo inđarav e Isusešće ožiljkurja.

¹⁸ E milost amare Gospodešći e Isuse Hristošći neka avel tumare duhosa phralalen! Amin.

**Biblija pe romani Čergarsko čhib Srbija
(Vojvodin Romani/Shiyak)
The New Testament in the Chergash dialect of the
Vlax Romani language**

copyright © 2018 Pioneers

Language: Chergash (Romani, Vlax)

Dialect: Chergash

Translation by: Pioneers

Contributor: Pioneers International

Romani Chergash Bible

The Word for the World International

[www.twftw.org]

Čergaš je vlaški dijalekt kojim se govori uglavnom u Srbiji, ponajviše u Vojvodini. Po nasleđu, većina Čergara su pravoslavne pozadine. Jezik se još zove i Vojvođanski romski, Srpski romski ili šijački romski.

Prevod je jednostavan za razumeti jer je napisan kako ljudi govore.

Chergash is a Vlax dialect that is spoken mostly in Serbia. It has the greatest use in Vojvodina, northern Serbia. By heritage, most Chergari are (Serbian) Orthodox. The language is also known as Vojvodin Romani, Serbian Romani, or Shiyak.

The translation is simple to understand because it is written in the way the people speak.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-06-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Jun 2025 from source files dated 28 Jun 2025

1e2d0214-3d12-5bbc-b29b-eea1aae09a1b